

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
13.03.2017 № 369

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
28 березня 2017 р.
за № 416/30284

ПОЛОЖЕННЯ

про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок організації екстернату у загальноосвітніх навчальних закладах.

2. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:
екстерн - особа, зарахована до загальноосвітнього навчального закладу для проходження річного оцінювання навчальних досягнень (далі - річне оцінювання) та/або державної підсумкової атестації (далі - атестація);
екстернат - форма здобуття загальної середньої освіти, що передбачає самостійне, у тому числі прискорене, опанування екстерном змісту навчальних предметів певного освітнього рівня та/або за певний клас в обсязі, визначеному відповідним державним стандартом загальної середньої освіти, та отримання відповідного документа про освіту.

Інші терміни вживаються у значеннях, що визначені Законами України [«Про освіту»](#), [«Про загальну середню освіту»](#).

3. Органи управління освітою серед підпорядкованих загальноосвітніх навчальних закладів визначають заклади, у яких організовується екстернат та здійснюється річне оцінювання і атестація екстернів.

4. Керівник загальноосвітнього навчального закладу, у якому організовується екстернат, зобов'язаний ознайомити екстерна, батьків (одного з батьків) екстерна чи інших його законних представників із порядком організації екстернату у загальноосвітніх навчальних закладах, встановленим цим Положенням, порядком проведення державної підсумкової атестації учнів загальноосвітніх навчальних закладів, визначеним [Положенням про державну підсумкову атестацію учнів \(вихованців\) у системі загальної середньої освіти](#), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 157/26602, та програмами з навчальних предметів.

II. Організація екстернату

1. Екстернат організовується для осіб, які:

1) з будь-яких поважних причин (стан здоров'я, проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на тимчасово окупованій території чи на території проведення антитерористичної операції (на період її проведення) (далі - неконтрольована територія) або на території населених пунктів на лінії зіткнення, надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру, збройний конфлікт тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в загальноосвітньому навчальному закладі або не можуть пройти річне оцінювання та/або атестацію;

2) не завершили здобуття загальної середньої освіти в навчальному закладі або є випускниками загальноосвітніх навчальних закладів минулих років і не мають результатів річного оцінювання з окремих навчальних предметів та /або не пройшли атестацію;

3) є громадянами України, які навчалися або навчаються за кордоном;

4) є іноземцями, особами без громадянства, які постійно проживають чи тимчасово перебувають в Україні, у тому числі біженцями, особами, яким надано тимчасовий чи додатковий захист в Україні, та особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або про надання додаткового чи тимчасового захисту;

5) прискорено опанували зміст навчальних предметів одного або декількох класів, освітніх рівнів.

2. Здобуття загальної середньої освіти за екстернатною формою не обмежується віком.

3. Зарахування особи на екстернат для проходження річного оцінювання та/або атестації здійснюється за письмовою заявою повнолітньої особи або батьків (одного з батьків) неповнолітньої особи чи інших її законних представників, зразок якої наведено у [додатку 1](#) до цього Положення.

Заяву про зарахування на екстернат може подати неповнолітня особа, яка виїхала із неконтрольованої території або з населеного пункту на лінії зіткнення у супроводі родичів або будь-яких інших повнолітніх осіб, які не є її законними представниками.

Особи з неконтрольованих територій або з населених пунктів на лінії зіткнення можуть подати скановану копію заяви будь-якими засобами (факсом, електронною поштою).

До заяви додаються документ про наявний рівень загальної середньої освіти чи інше будь-яке письмове підтвердження проходження екстерном оцінювання та/або атестації в іншому навчальному закладі (за наявності) та/або відповідні письмові документи особи, що підтверджують наявність підстав для проведення річного оцінювання та/або атестації екстерном.

Іноземці та особи без громадянства додатково подають копію документа, що підтверджує законність їхнього перебування в Україні.

Про зарахування особи на екстернат видається наказ керівника загальноосвітнього навчального закладу.

4. Приймання заяв для зарахування на екстернат починається з вересня поточного навчального року і закінчується не пізніше ніж за три місяці до початку проведення відповідного річного оцінювання чи атестації.

Для осіб, які навчалися або навчаються за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, приймання заяв здійснюється протягом всього календарного року.

5. Освітній рівень особи, яка не має документів (копій документів), що підтверджують наявність попередньо здобутого освітнього рівня чи результатів оцінювання та/або атестації, визначається загальноосвітнім навчальним закладом, у якому організовано екстернат.

З цією метою наказом керівника відповідного загальноосвітнього навчального закладу створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії) та порядок організації роботи, а також затверджується графік проведення оцінювання знань екстерна, перелік вправ, завдань з навчальних предметів. Результати оцінювання рівня знань (визначений освітній рівень, результати річного оцінювання з навчальних предметів) оформлюються протоколом, який підписується головою та членами комісії.

6. Екстерн має право:

отримувати необхідні консультації педагогічних працівників в межах навчального часу, встановленого пунктом п'ятим розділу III цього Положення;

безкоштовно користуватися підручниками, навчальними посібниками та іншою літературою бібліотечного фонду;

брати участь у зовнішньому незалежному оцінюванні на загальних підставах.

III. Порядок проведення оцінювання навчальних досягнень екстернів

1. Керівник загальноосвітнього навчального закладу, у якому організовано екстернат, зобов'язаний створити належні умови для проведення оцінювання навчальних досягнень екстерна (далі - оцінювання) та проходження ним атестації.

2. Порядок, форму та терміни проведення оцінювання екстернів затверджує керівник загальноосвітнього навчального закладу, у якому організовано екстернат.

3. Оцінювання екстернів за відповідний клас або рівень (початкової, базової або повної) загальної середньої освіти проводиться з усіх предметів інваріантної складової робочого навчального плану. Наслідком цього оцінювання є виставлення річної оцінки з кожного предмета. Оцінювання проводиться до 30 травня поточного року. Оцінювання осіб, зазначених у пункті 4 розділу II цього Положення, може проводитися протягом всього календарного року.

Для проведення річного оцінювання відводиться 1 академічна година (один урок) з кожного предмета.

4. На перевірку робіт відводиться не більше:

20 хвилин на кожну роботу з державної мови або мов національних меншин (диктант);

30 хвилин на кожну роботу з усіх інших предметів.

5. На проведення консультацій відводиться по 15 хвилин на одного екстерна з кожного предмета згідно з графіком, затвердженим керівником навчального закладу (але не більше 3 годин на предмет відповідного класу).

6. Екстерн має право на проведення оцінювання рівня його навчальних досягнень за один або більше років навчання в межах одного або декількох освітніх рівнів (початкової, базової чи повної загальної середньої освіти) протягом одного навчального року. З цією метою для екстерна керівником навчального закладу затверджуються індивідуальний навчальний план та графік консультацій з навчальних предметів.

7. При проведенні оцінювання навчальних досягнень можуть застосовуватися такі форми контролю: усне опитування, виконання контрольних робіт та тестування, що відповідають специфіці навчального предмета.

Екстерни з числа випускників загальноосвітніх навчальних закладів попередніх років, які у свій час не мали річного оцінювання навчальних досягнень з певних предметів, проходять річне оцінювання лише з цих предметів.

8. Атестація екстернів здійснюється відповідно до [Положення про державну підсумкову атестацію учнів \(вихованців\) у системі загальної середньої освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 157/26602, та з особливостями, що визначені цим Положенням.

Результати річного оцінювання екстернів оформлюються протоколом, форма якого наведена в [додатку 2](#) до цього Положення, а результати атестації – протоколом за формою, наведеною у додатку до [Положення про державну підсумкову атестацію учнів \(вихованців\) у системі загальної середньої освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2014 року № 1547, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 157/26602.

9. За результатами річного оцінювання та атестації рішенням педагогічної ради та наказом керівника навчального закладу екстерну видаються таблиць успішності, свідоцтво про базову загальну середню освіту, атестат про повну загальну середню освіту.

10. Екстернам, які пройшли річне оцінювання і мають відповідні оцінки, але не пройшли атестацію, видається таблиць з річними оцінками.

11. Екстерни, які на високому рівні (10, 11, 12 балів) опанували навчальний матеріал, визначений загальноосвітніми програмами, можуть нагороджуватись похвальним листом «За високі досягнення у навчанні» або похвальною грамотою «За особливі досягнення у вивченні окремих предметів».

Екстерни, які здобули базову загальну середню освіту з рівнем навчальних досягнень високого рівня (10, 11, 12 балів), отримують свідоцтво про базову загальну середню освіту з відзнакою.

Екстерни, які здобули повну загальну середню освіту з рівнем навчальних досягнень високого рівня (10, 11, 12 балів), за рішенням органів управління освітою, у сфері управління яких перебувають навчальні заклади, можуть нагороджуватись золотою медаллю «За високі досягнення у навчанні» та срібною медаллю «За досягнення у навчанні».

12. Екстерни, які навчалися або навчаються за кордоном, для отримання відповідних документів про загальну середню освіту державного зразка зобов'язані пройти річне оцінювання та атестацію.

У разі наявності міжнародних угод про взаємне визнання та еквівалентність документів про загальну середню освіту, екстерни, які отримали відповідні документи про освіту за кордоном, для отримання документів про загальну середню освіту державного зразка проходять лише атестацію.

13. Екстернам, які проживають або проживали на неконтрольованих територіях та в один рік проходять атестацію за курс базової і повної загальної середньої освіти, надається право проходження атестації за курс базової загальної середньої

освіти без наявності річного оцінювання навчальних досягнень, окрім навчальних предметів: українська мова та література, історія України, географія України, правознавство.

У такому випадку екстерни заповнюють освітню декларацію про завершення здобуття базової загальної середньої освіти (далі - декларація) за формою згідно з [додатком 3](#) до цього Положення.

Результати річного оцінювання з навчальних предметів за курс базової загальної середньої освіти визначаються відповідно до декларації та зазначаються в додатку до відповідного документа про освіту як атестований. Річне оцінювання рівня навчальних досягнень екстернів за курс старшої школи проводиться одночасно за 10 та 11 класи.

Директор департаменту загальної середньої та дошкільної освіти	Ю.Г. Кононенко
	Додаток 1 до Положення про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах (пункт 3 розділу II)
<u>ЗАЯВА</u>	
	Додаток 2 до Положення про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах (пункт 8 розділу III)
<u>ПРОТОКОЛ</u> річного оцінювання екстернів	
	Додаток 3 до Положення про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах (пункт 13 розділу III)

ОСВІТНЯ ДЕКЛАРАЦІЯ
про завершення здобуття базової загальної середньої освіти